

Broszura informacyjna dla przedsiębiorców objętych ograniczeniami i zakazami w prowadzeniu działalności gospodarczej na skutek wprowadzenia stanu epidemii na terytorium RP.

Dlaczego rządowe ograniczenia w prowadzeniu działalności gospodarczej są bezprawne?

Konstytucja RP stanowi, że podstawą ustroju gospodarczego Rzeczypospolitej Polskiej jest społeczeństwo na gospodarkę rynkową oparta na wolności działalności gospodarczej, własności prywatnej oraz solidarności, dialogu i współpracy partnerów społecznych. Zgodnie z przepisem art. 22 Konstytucji RP, ograniczenie wolności działalności gospodarczej jest dopuszczalne tylko w drodze ustawy i tylko ze względu na ważny interes publiczny. Obecne ograniczenia w prowadzeniu działalności gospodarczej zostały wprowadzone na podstawie rozporządzeń Rady Ministrów. To powoduje, że wszelkie zakazy prowadzenia działalności gospodarczej z wybranych branż są bezprawne!

W jaki sposób wrócić do prowadzenia działalności sprzed lockdownu?

Z racji, iż zakazy zostały wprowadzone niezgodnie z prawem, przedsiębiorstwa, które dotychczas objęte były rozporządzeniami ustanawiającymi określone ograniczenia, nakazy i zakazy w związku z wystąpieniem stanu epidemii, mogą powrócić do normalnego funkcjonowania. Dla organów kontrolujących tj. Sanepid czy Policja istotne znaczenie posiada zachowanie reżimu sanitarnego. W czerwcu 2020 roku Rada Ministrów wraz z Głównym Inspektorem Sanitarnym wydała wytyczne dla branż: handlowej, gastronomicznej, fitness, czy hotelarskiej, których zastosowanie będzie dobrym argumentem przy ewentualnej obronie w czasie postępowania administracyjnego. Wytyczne dostępne na: www.gov.pl/web/rozwoj-praca-technologie/wytycznedlabranz

Wiele przedsiębiorstw dotychczas próbowało omijać zakazy, np. kluby i dyskoteki przekształcały się w sportowe kluby taneczne, hotele przyjmowały pracowników, restauracje zawierały z gośćmi umowę o dzieło, aby poddawać ich ocenie podawane dania, przeprowadzać szkolenia z gotowania czy savoir vivre przy stole. Wobec bezprawności zakazów stosowanie powyższych pomysłów na obejście obostrzeń nie jest konieczne.

Jak zachowywać się w czasie kontroli?

Przedsiębiorca, który zdecyduje się na powrót do funkcjonowania pomimo zakazów zawartych w rozporządzeniach, musi liczyć się z kontrolą.

Kontrola Sanepidu

W przypadku podejrzenia bezpośredniego zagrożenia życia lub zdrowia, inspekcja sanitarna może przeprowadzić kontrolę bez zawiadomienia. Ta przesłanka może być nadużywana przez inspekcję sanitarną. Jednak co do zasady kontrola powinna się odbywać po uprzednim zawiadomieniu, dokonanym na 7 dni przed planowaną kontrolą.

Czynności kontrolne mogą być wykonywane przez pracowników organu kontroli po okazaniu przedsiębiorcy lub osobie przez niego upoważnionej legitymacji służbowej, upoważniającej do wykonywania takich czynności oraz po doręczeniu upoważnienia do przeprowadzenia kontroli, chyba że odrębne przepisy przewidują możliwość podjęcia kontroli po okazaniu legitymacji. W takim przypadku upoważnienie doręcza się przedsiębiorcy albo osobie przez niego upoważnionej w terminie określonym w tych przepisach, lecz nie później niż w terminie 3 dni roboczych od dnia wszczęcia kontroli.

Podjęcie czynności kontrolnych po okazaniu legitymacji służbowej, na podstawie odrębnych przepisów może dotyczyć jedynie przypadków, gdy czynności kontrolne są niezbędne dla przeciwdziałania popełnieniu przestępstwa lub wykroczenia, przeciwdziałania popełnieniu przestępstwa skarbowego, wykroczenia skarbowego lub zabezpieczenia dowodów jego popełnienia, a także gdy przeprowadzenie kontroli jest uzasadnione bezpośrednim zagrożeniem życia, zdrowia lub środowiska.

Upoważnienie do przeprowadzenia kontroli musi zawierać, w szczególności:

- 1) Wskazanie podstawy prawnej.
- 2) Oznaczenie organu kontroli.
- 3) Datę i miejsce wystawienia.
- 4) Imię i nazwisko pracownika organu kontroli uprawnionego do przeprowadzenia kontroli oraz numer jego legitymacji służbowej.
- 5) Oznaczenie przedsiębiorcy objętego kontrolą.
- 6) Określenie zakresu przedmiotowego kontroli.
- 7) Wskazanie daty rozpoczęcia i przewidywanego terminu zakończenia kontroli.
- 8) Imię, nazwisko oraz podpis osoby udzielającej upoważnienia z podaniem zajmowanego stanowiska lub funkcji.
- 9) Pouczenie o prawach i obowiązkach przedsiębiorcy.

Dokument, który nie spełnia wymienionych wymagań nie stanowi podstawy do przeprowadzenia kontroli! Zakres kontroli nie może wykraczać poza zakres wskazany w upoważnieniu!

W przypadku nieobecności przedsiębiorcy lub osoby przez niego upoważnionej, czynności kontrolne mogą być wszczęte po okazaniu legitymacji służbowej pracownikowi przedsiębiorcy lub osobie zatrudnionej u przedsiębiorcy, lub w obecności przywołanego świadka, którym powinien być funkcjonariusz publiczny, niebędący jednak pracownikiem organu przeprowadzającego kontrolę. W czasie kontroli należy: udostępnić lokal do oględzin, odpowiadać na pytania, przedstawić dokumentację związaną z bezpieczeństwem i higieną pracy, np. opracowane zasady obowiązujące w przedsiębiorstwie dotyczące przestrzegania reżimu sanitarnego, przedstawić zasady funkcjonowania przedsiębiorstwa pod kątem wytycznych przedstawionych przez Głównego

Inspektora Sanitarnego, które odnoszą się do zapewnienia bezpieczeństwa sanitarnego. Można także spokojnie próbować wyjaśnić funkcjonariuszom nielegalność ograniczeń wprowadzonych przez rozporządzenia covidowe.

Czynności kontrolne powinny być wykonywane przez funkcjonariuszy w sposób sprawny i możliwie niezakłócający funkcjonowania przedsiębiorstwa. W przypadku, gdy na podstawie przepisów ograniczających prowadzenie działalności gospodarczej, zawartych w tzw. rozporządzeniach covidowych, organ kontrolny wyda decyzję i nałoży karę administracyjną, od takiej decyzji przysługuje odwołanie do organu II instancji. Następnie można złożyć skargę do sądu administracyjnego.

Kontrola Policji

Przed rozpoczęciem kontroli funkcjonariusz Policji ma obowiązek podania swojego imienia i nazwiska, stopnia służbowego oraz podstawy prawnej kontroli. Policjanci posiadają uprawnienie do wylegitymowania osób znajdujących się w przedsiębiorstwie i nie należy w takim wypadku stawiać oporu. W czasie kontroli należy odpowiadać na ewentualne pytania funkcjonariuszy. Można wyjaśnić przyczyny otwarcia przedsiębiorstwa, wytłumaczyć bezprawność zakazów zawartych w rozporządzeniach oraz wskazać na przestrzeganie wytycznych Głównego Inspektora Sanitarnego dla zapewnienia bezpieczeństwa. Niekiedy może dojść do sytuacji, w której funkcjonariusz Policji nakaze rozejście się i opuszczenie lokalu. Jeżeli osoby zostaną na miejscu, mogą popełnić wykroczenie tylko wtedy, gdy ich obecność utrudnia lub uniemożliwia funkcjonariuszom wykonywanie czynności służbowych. Gdy Policjant stwierdzi, że doszło do popełnienia wykroczenia i będzie chciał nałożyć mandat, można odmówić jego przyjęcia. W takiej sytuacji funkcjonariusz wezwie nas do stawiennictwa w jednostce Policji, w celu złożenia wyjaśnień i być może po przeprowadzeniu postępowania dowodowego skieruje wniosek o ukaranie do sądu. Po wniesieniu takiego wniosku sąd może wydać wyrok nakazowy i doręczyć go osobie ukaranej. Od takiego wyroku warto wnieść sprzeciw, by sprawa trafiła na rozprawę, na której można stawić się osobiście i przedstawić swoje argumenty.

Ważne! Należy zawsze odbierać korespondencję, gdyż pozwoli to na zachowanie terminu złożenia środków odwoławczych. Jeżeli korespondencja nie zostanie odebrana przez 14 dni, organ uzna decyzje za doręczoną, a my możemy stracić prawo do złożenia środków zaskarżenia. W razie wątpliwości warto skorzystać z porady prawnej!

Co z otrzymaną pomocą z tzw. tarcz antykryzysowych?

Przedsiębiorcy, którzy rozważają powrót przedsiębiorstwa do normalnego funkcjonowania obawiają się konieczności zwrotu pomocy finansowej, jaką otrzymali w ramach skorzystania z tzw. tarcz antykryzysowych.

Zwrot pomocy może dotyczyć otrzymanych świadczeń po wejściu w życie ustawy z dnia 28 października 2020 r. o zmianie niektórych ustaw w związku z przeciwdziałaniem sytuacjom kryzysowym związanym z wystąpieniem COVID-19, gdyż dopiero na mocy przywołanej ustawy został wprowadzony przepis przewidujący zwrot pomocy i nakładający obowiązek składania oświadczeń woli o tym, że nie zostały naruszone zakazy i nakazy ustanowione w związku ze stanem epidemii.

Od dnia 29 listopada 2020 roku przedsiębiorca ubiegający się o świadczenia pomocowe, przy złożeniu wniosku o pomoc publiczną, składa także oświadczenie pod odpowiedzialnością karną, że „nie naruszył on zakazów i nakazów w zakresie prowadzonej działalności gospodarczej ustanowionych w związku z wystąpieniem stanu zagrożenia epidemicznego lub stanu epidemii”.

Treść oświadczenia wskazuje, że naruszenie zakazów czy nakazów przez przedsiębiorcę nie mogło mieć miejsca w przeszłości, tj. od 29 listopada 2020 roku do momentu złożenia oświadczenia i wniosku o pomoc z tarczy 6.0. Jeśli miałyby miejsce, a przedsiębiorca by to zataił i otrzymał pomoc, to w przypadku pozyskania przez organ wiedzy o naruszeniach sprzed złożenia wniosku, zostanie zobowiązany do zwrotu świadczenia. Gdy naruszenie ma miejsce po otrzymaniu pomocy z tarczy 6.0, organ nie będzie mógł zobowiązać przedsiębiorcy do zwrotu pomocy, gdyż nie składał on oświadczenia o tym, że będzie on przestrzegał nakazów i zakazów po otrzymaniu pomocy.

Przykład 1: Jan, który prowadzi restaurację w czasie lockdownu, po 29 listopada 2020 roku umożliwił w swojej restauracji zjedzenie posiłku na miejscu. Następnie 5 grudnia 2020 roku złożył wniosek o przyznanie pomocy. Organ, nie mając wiedzy o naruszeniu, wypłaca świadczenie. 5 stycznia 2021 roku organ dowiadyuje się, że Jan naruszył zakaz przed datą złożenia wniosku i wydaje decyzję o zwrocie.

Przykład 2: Jan prowadzi restaurację i w czasie lockdownu po 29 listopada 2020 r. przygotowuje i wydaje posiłki na wynos. W dniu 5 grudnia 2020 roku składa wniosek o pomoc publiczną, a wraz z nim oświadczenie o tym, że nie naruszył nakazów i zakazów związanych z epidemią w zakresie swojej działalności. Otrzymuje wsparcie. 20 stycznia 2021 roku Jan otwiera restaurację i umożliwia zjedzenie posiłku na miejscu. Za to zachowanie organ nie będzie mógł wydać decyzji o zwrocie świadczeń, gdyż nie zobowiązywał się on w przeszłości przestrzegać zakazów i nakazów.

Uwagę należy zwrócić także na to, iż ustanowione zakazy i ograniczenia w prowadzeniu działalności gospodarczej są niezgodne z Konstytucją RP i w związku z tym nie wiążą obywateli.

Opracowanie: Kancelaria Adwokacka Bernat & Wawrzyniak, ul. Szeroka 1/101,88-100 Inowrocław

